

KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA

GRADOVA FUŽINE IN KODELJEVO KULTURNA SPOMENIKA

Bo odlok prinesel denar za popravilo?

Še približno mesec dni in pol bosta v javni obravnavi osnutka odlokov o razglasitvi gradu in grajskega kompleksa Fužine za kulturni spomenik in spomenik oblikovane narave ter graščine Kodelevo s kapelo in parkom vred za kulturni spomenik oziroma naravno znamenitost. Tak sklep so sprejeli zbori občinske skupščine, ki so na seji 27. februarja razpravljali tudi o teh dveh osnutkih, ki imata namen zaščititi to našo kulturno dediščino. Ta dva odloka bosta prva akta te vrste v naši občini, odkar je bil leta 1981 sprejet zakon o naravni in kulturni dediščini, ki je občinam naložil nalogo, da zavarujejo kulturne in zgodovinske spomenike.

Graščino Fužine je dal leta 1525 zgraditi ljubljanski župan Vid Khisl, o čemer priča nemško napisana plošča z grbom in letnico nad grajskim portalom. Ta renesančni trdnjavski objekt, ki je skozi stoletja menjal več lastnikov, obdaja obrambni jarek, prek katerega vodi most, ki povezuje grajski predprostor s samim gradom. Poslopje in park, pri katerem je še zdaj ohranjena prvotna zasnova, ki jo poudarjajo drevoredi s posameznimi starejšimi primerki platan in divjih kostanjev, sta do današnjih

dni doživela nekaj sprememb. Grad je zdaj prazen, saj je Papirnica Vevče, ki je skupaj z občino Ljubljana Moste-Polje in Klinično bolnišnico za psihiatrijo lastnica tega poslopja in zemljišč, delavce ki so prebivali v njem, preselila drugam.

Grad na Kodeljevem je bil, kot piše Valvasor, zgrajen v 17. stoletju, leta 1701 pa ga je kupil Peter Anton Codelli. Po svojih lastnikih je dobil ime Kodeljev grad. Leta 1743 je Avgustin Codelli poleg graščine zgradil še ka-

pelico, to je stavbo s kupolo, zelo podobno križanski cerkvi v Ljubljani. Vsa kapela je okrašena z živobarvnimi freskami, ki so delo Frančiška Jelovška. Blizu kapele je kamnit vodnjak z vkleanim Codellijevim grobom in letnico 1753. Zraven sodi še obsežen baročno zasnovan park, od katerega se je ohranil osrednji del in parkovni predprostor.

Z odlokom naj bi zavarovali to dragoceno dediščino pred posegi, ki bi uničili kulturno, znanstveno, zgodovinsko in estetsko vrednost spomenikov. Za oba kompleksa naj bi veljala tretja stopnja varstvenega režima za arheološko dediščino, kar pomeni, da je potreben nadzor strokovnjaka-arheologa, kadar gre za zemeljska dela na tem območju. V gradu na Kodeljevem in v parku naj bi glede dejavnosti, ki bodo potekale tamkaj, ostalo bolj ali manj pri starem. Poslopje in park naj bi bila

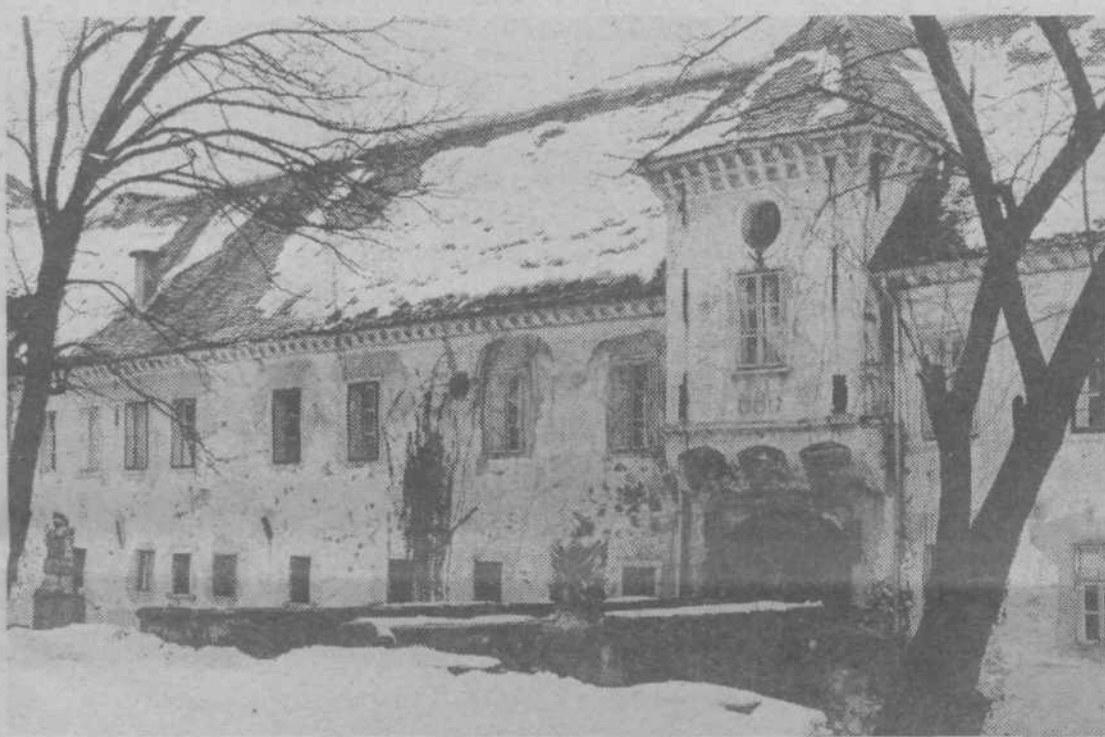
namenjena razstavam, kulturnim prireditvam, rekreaciji, poskusili pa naj bi tudi s turizmom. Načrt, kaj naj bi se dogajalo v fužinskem gradu, pa še ni izdelan (to namreč ni stvar odloka), vendar se razmišlja o tem, da bi bil tu muzej, kjer bi si lahko ogledali zgodovino papirništva in razvoj hidroelektrarn. Tudi tu naj bi poiskali možnost za razvoj turizma.

Delegati zbora združenega dela na oba osnutka odlokov niso imeli nikakršnih pripomb, zato pa je bila daljša razprava o tem zboru krajevnih skupnosti. Vsi so podprli to zamisel, več delegatov pa se je zaskrbljeno spraševalo, kaj potem, ko bo odlok sprejet. Kje dobiti denar za obnovo fužinskega gradu in njegovo vzdrževanje? Menili so, da bi bilo treba o tem razmišljati že sedaj, ko sta osnutka odloka še v obravnavi. Podobno je menil tudi Albin Vengust, predsednik odbora za pripravo tega odloka, ki je delegatom pojasnil, zakaj naj bi sprejeli ta dva dokumenta. Delegati so se zavzeli tudi za to, da bi bili ti prostori namenjeni dejavnostim, ki bi prinašale vsaj nekaj denarja, kar bi seveda olajšalo vzdrževanje poslopij. Zahtevali so še, da se v odloku reši tudi vprašanje športnih igrišč na Kodeljevem, ki se še vedno širijo na račun parka.

Več pripomb na oba osnutka odlokov je imela tudi statutarno pravna komisija pri naši občinski skupščini, ki je v besedilo med drugim pogrčala obrazložitev, zakaj se grad Fužine razglašja kot umetnostni kulturni spomenik; kdo je predlagatelj tega odloka, kakšno je o tem mnenje izvršnega sveta, bilo pa je tudi nekaj zahtev po uskladitvi členov odloka z zakonom o naravni in kulturni dediščini.

DARJA JUVAN

Fužinski grad (Foto: Darja Juvan)

MLADI PIŠEJO • MLADI PIŠEJO •

PREŠEREN IN ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE

Že nekaj dni smo priče prireditvam, ki jih različne kulturne ustanove naše ožje domovine organizirajo v počastitev slovenskega kulturnega praznika — 8. februarja. Da bi se v počastitev kulturnega praznika kar najbolj svečano vključili tudi šestošolci, smo krenili v organiziranem pohodu po našem glavnem mestu in se ustavili na tromeštvju, pred spomenikom velikega kulturnega ustvarjalca — dr. Franceta Prešerna. Prepričana sem, da je bil vsakdo od nas prevzet nad veličino našega pesnika, ko smo se posvetili njegovemu spominu. Prek leta tako opuščene stopničke pred spomenikom so tokrat krasile zimske in zgodnje pomladne cvetice. Goreče svečke in verzi na listkih pa so še dopolnjevali njegovo veličino. Ob tem se mi je utrla misel, kako velikani včerajšnje dne živi z nami v prepleh verzih, kako njegova dela spodbujajo generacije, ki prihajajo za njim, k sožitju, miru, poštenju, kako njegova izročila nujna prav sedaj, ko nestrpnost med ljudmi vseh celin, pa tudi pri nas narašča. Odšli smo, ljubljanske ulice pa so ta dan še bolj kot kdaj prej oživele. Solarji in mnogi pripadniki majhnega, a ponosnega naroda so počastili svoj praznik!

Da pa bo 8. februar zapisan tudi v zgodovini jugoslovanskega in svetovnega športa, je pripomogla tudi otvoritev 14. zimskih olimpijskih iger in hkrati prvih, ki so jih organizirali v neuvrščeni, socialistični državi.

KARMEN OGULIN, 6. e
OŠ Jože Moškrič

VESELO PRAZNOVANJE KULTURNEGA DNE

Letos smo na naši šoli učenci nižjih razredov praznovali kulturni praznik na poseben način. Razdeljeni smo bili v sedemnajst skupin po največ petnajst učencev. Vključili smo se lahko v likovne, glasbene in plesne

skupine, v dramsko, literarno, lutkovno, novinarsko in v skupino pantomime.

Zjutraj smo vsi učenci dobili liste, na katerih je bila basen Zakaj teče pes za zajcem. Skupine so ob tej vsebini ustvarjale dve šolski uri, zatem smo se zbrali v telovadnici in prikazali svoje delo. Likovniki so risali, slikali, izrezovali in lepili, iz gline, plastelina in papirja pa so modelirali psa in zajca. Dramatska in lutkovna skupina sta sestavili in zaigrali igrice, v kateri je nastopal pes čevljar in prebrisan zajec, ki mojstru ni plačal čevljev. Glasbeniki so nastopili z glasbeno pravljico in novo melodijo. Vseč so nam bili pantomimiki, ki so z gibi ponazorili čevljarjskega mojstra in njegove pomočnike pri delu. Zelo smo jim ploskali. V literarni skupini so bili že pravi pesniki in pisatelji. Stavili so nove pesmi, zgodbi, uganke o psu in zajcu. Učenci plesnih skupin so ob glasbi zanimivo posnemali zajce in pasje gibe. Novinarska skupina pa je obiskala čevljarjsko delavnico v bližini šole in intervjuvala čevljarja.

Taka proslava nam je bila vsem všeč.

Člani novinarskega krožka
nižje stopnje
OŠ Edvarda Kardelja, Polje

NAŠ KULTURNI DAN

Danes smo imeli na naši šoli kulturni dan. Učenci prvih in drugih razredov so doživljali pravljico PIKO DINOZAVER, ki jo je izvajala Katja Virant s sodelavkami. Učenci tretjih in četrtih razredov so spoznali zanimivo povezavo med ljudskimi glasbami in lutkami, ki se je ohranila prav pri nas. Izvajala sta zakonca Terlep.

Prav onadva sta tudi nam, na predmetni stopnji, pokazala stara ljudska glasbila in nanje zaigrala. Za nekatera glasbila sem že slišala, nisem pa poznala njihovega zvoka. Mnogo glasbil sta naredila tudi sama na zelo preprost način. Njuna predstavitev mi je bila zelo všeč, še posebno mi je ugajal zvok žage, po kateri se vleče z lokom. Iz preprostih in rejenih instrumentov so prihajali prečudno lepi glasovi. Sproti sta nam pripovedovala, kje sta glasbila dobila, iz česa je narejeno, koliko je staro in kje ga izdelujejo danes. Vseč mi je bila tudi žveglja, predhodnica današnje flaute. Izdelana je v večih velikostih in je označena po številkah od ena do devet. Mitja nam je zaigral na žvegljo številka devet.

MATEJA NEMEC, 5. r
OŠ grupe odredov Fužine

Bogat kulturni utrip v Senožetih

Kulturnoumetniško društvo Anton Mehle Senožeti sodi med najbolj delavna društva v naši občini. Člani društva so skupaj s šolsko mladino nosilci večine kulturnih prireditev v svojem okolju, z gledališkimi predstavami pa vsako leto večkrat gostujejo širom po občini in zunaj njenih meja.

Tako so v Senožetih ob dnevu republike kulturniki pripravili enourno proslavo, na kateri so sodelovali z recitalom in plesno točko, z nekaj točkami pa so se predstavili tudi najmlajši Senožetani.

Ob Novem letu so za otroke zaigrali enodejansko Gozdne živali v režiji Cvete Kokalj, po predstavi pa je dedek Mrz obdaril otroke! V okviru slovenskega kulturnega praznika se je gledališka skupina predstavila domačemu občinstvu s komedijo Toneta Partlička Tolmun in kamen v režiji Janija Sopotnika. Premiera je bila v prepolni dvorani v Senožetih zelo dobro sprejeta. Predstavo bodo Senožetani zaigrali še v okviru srečanja gledaliških skupin naše občine, jo ponovili v domači dvorani, dogovarjajo pa se za več gostovanj tudi zunaj občine!

M. Š.

Program likovnikov

V četrtek, 1. marca, se je sestal tudi odbor za likovno dejavnost pri ZKO Ljubljana Moste-Polje. Njegovi člani so sprejeli in potrdili delovni načrt odbora za leto 1984, predlagali spisek prijavljenih razstavljavcev za letošnje leto ter se dogovorili o podrobnostih v zvezi z razstavo meščanskih likovnih ustvarjalcev ob občinskem prazniku in o srečanju meščanskih likovnikov v juniju 1984. Temeljne naloge odbora so:

- spremljanje dejavnosti na likovnem področju,
- organizacija in priprava razstav v KDSB in drugje v občini,
- nudenje strokovne pomoči — izobraževanje likovnikov amaterjev,
- organiziranje likovnih srečanj,
- izmenjava razstav z drugimi galerijami,
- organiziran obisk šol na razstavah,
- skrb za opremo razstavnih prostorov (zavese, panoji, kubusi, stekla),
- informiranje o likovnorazstavni dejavnosti prek sredstev javnega obveščanja.

Ker je za to leto prijavljenih prek 20 razstavljavcev, je odbor sklenil da se bodo vse razstave izvršile do konca kulturne sezone 1984—85 (do julija 85).

Kot je že v navadi, bodo tudi letos ob občinskem prazniku KDSB razstavljali meščanski likovni ustvarjalci — akademski in ljubiteljski, poleg tega pa se bosta letos predstavila v domu tudi dva gosta, likovna umetnika iz pobratene Bileče.

S tem v zvezi je bil vsem likovnikom poslan razpis za sodelovanje na razstavi, sam izbor pa bo opravil odbor za likovno dejavnost pri naši zvezi ob pomoči kakšnega izmed ljubljanskih likovnih kritikov.

Odbor je tudi sklenil, da se pripravi pregled vseh za razstave primernih prostorov v občini, da naj bi v prihodnje organizirali več likovnih srečanj ter vabili tudi likovnike od drugod, zlasti pa naj bi prišli do izmenjalnih razstav z drugimi sorodnimi galerijami po Sloveniji.

Š. M.

KULTURNI DOM ŠPANSKI BORCI

Velika dvorana

23. marca ob 19.30 — Večer plesov in pesmi narodov in narodnosti Jugoslavije v izvedbi ene najboljših slovenskih folklornih skupin »KOLEDA« iz Velenja. Skupina je prepotovala že vso Evropo in ZDA in požela veliko odličnih kritik in priznanj.

Prodaja vstopnic en dan pred predstavo od 16. do 19. ure in na dan predstave od 16. ure dalje pri blagajni KD Španski borci, Zaloška 61.

▼ Člani folklorne skupine KOLEDA iz Titovega Velenja.

KNJIŽNICA JOŽETA MAZOVCA

razstava

MILAN GUNDE ročno tkanje

Na vprašanje, kako to, da je začel tkati, Milan Gunde pravi: »Ko sem zasledil to imenitno in pripravno zadevo iz starih časov, danes pa tako neznano — ročne statve, sem z vso rokodelsko in oblikovalsko vneto planil po njih ter začel delati. Nastajali so različni barvni vzorci in čedalje bolj sem videl, kako raznovrstna je izbira možnosti. To me je še bolj navdušilo in pripeljalo do odločitve, da tudi drugim pokažem izdelke, morda pa koga celo pridobim med tkalce.«

Likovno ustvarjanje avtorju ni tuje, čeprav poklicno dela na drugem področju. Javnosti se je predstavil na slikarskih tekmovanjih »Ex tempore« (Piran, Lipica), na nekaj fotografskih razstavah ter z dvema samostojnima razstavama (Meduze — Koper, šivčeva hiša — Radovljica). Prav zato bi morda pričakovali predvsem slikarski prisotk k ročnemu tkanju. Vendar ni tako. Avtorju ročno tkano blago ni slika, iz katere bi se slučajno dalo narediti tudi kakšno oblačilo. Bljži mu je funkcionalen pristop, značilen za industrijski desin. To pomeni, da mora biti izdelek v prvi vrsti podrejen zahtevam uporabe. Jasno je, da tem zahtevam najbolj ustrezajo tkanine, proizvodi tekstilne industrije, podprte z vso sodobno tehnologijo. Vendar so industrijski izdelki oropani topline in osebne ustvarjalne note, značilnih lastnosti unikatnih ročnih izdelkov. Po tej plati se, ročno tkano blago odlikuje na prvi pogled; nosi pečat ustvarjalčevih kreativnih prizadevanj in je torej v tem smislu likovni izdelek.

S to razstavo se avtor prvič podaja na področje oblikovanja tkanin. Njegov pristop je morda najbolj zgoščeno izražen z besedami, ki si jih je izbral za moto razstave: LIKOVNO, USTVARJALNO, UPO-RABNO.

Ljubitelji v akciji

Na eni zadnjih sej IO ZKO Ljubljana Moste-Polje smo se dogovorili, da letos poleg drugih srečanj z različnih področij ljubiteljskega kulturnega delovanja (srečanja šolskih in odraslih pevskih zborov, srečanje gledaliških skupin, srečanje plesnih skupin, srečanje likovnikov...) organiziramo tudi srečanje lutkovnih skupin naše občine. Zbrali smo namreč podatke, da imamo v občini ta čas 8 lutkovnih skupin oziroma sekcij. Tri delujejo v krajevnih skupnostih Hrušica. Kodeljevo in Zadobrova — Sneberje, drugih pet pa na naših osnovnih šolah.

V ta namen smo v četrtek, 1. marca, sklicali posvet vseh mentorjev lutkovnih skupin, da bi najprej ugotovili, kje sploh smo na tem področju v naši občini!

Vabilu na posvet so se odzvali mentorji osnovnih šol Karel Destovnik Kajuh (Milica Kostrun), Vide Pregarc (Damjana Tomičević), Leopolda Mačka-Boruta (Milena Pirkmajer) ter Jernej Slapernik (KS Kodeljevo) in Alenka Benčina (KUD Svoboda Zadobrova — Sneberje).

Čeprav je bil ta prvi posvet bolj spoznavne narave, smo kaj kmalu ugotovili, da je zelo koristne — tudi po strokovni plati. Jernej Slapernik, ki vodi lutkarje na Kodeljevem, je namreč član lutkovnega gledališča Ljubljana in je s svojim znanjem in izkušnjami takoj priskočil na pomoč nekaterim mentorjem drugih lutkovnih skupin.

Po zbranih podatkih posameznih skupin smo se dogovorili, da srečanje letos vsekakor pripravimo, posebna komisija pa si bo poprej ogledala pripravljene predstave. Srečanje bo predvidoma aprila ali maja v kulturnem domu Španski borci.

Ob tem naj pripomnimo, da se je na posvetu utrla misel, da bi naše lutkovne skupine v prihodnje več gostovale širom po občini, zlasti pa v kulturnem domu Španski borci. Tam so za zdaj še predstave Lutkovnega gledališča Ljubljana, kakor hitro pa bo dokončno renovirana njihova matična hiša, bo z lutkovnimi predstavami v KDSB konec. To vrzel bomo skušali zapolniti s predstavami domačih lutkovnih skupin, obenem pa bomo skrbeli za izobraževanje in strokovne izpopolnjevanje njih mentorjev!

Ob koncu posveta smo sklenili, da lutkovne skupine KS Kodeljevo s predstavo Alenka in stari lev prijavimo na zaključno srečanje slovenskih lutkarjev, ki bo konec marca v Ljubljani.

Š. M.